

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 12. An Sponsalia solvantur ex causa fornicationis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

non licet resiliere. Nam textus in cap. cit. concedens ei, qui vult implere Sponsalia, jus resiliendi, altero non implente, considerat ejus, per quem stat, *culpam*; at ubi est justum impedimentum, non est culpa. 2. Quia, cum non stat per eum, ad quem pertinet, quod minus conditio impleatur, haberi debet perinde, ac si esset impleta, juxta c. *Cum non stat. de Reg. jur. in 6.* & legitime impedito, non currit tempus c. *quia diversitatem, de Concess. prebend.* 3. quia non dicitur *per me stare*, quod aliquid non fiat, quod fieri debebat, quando non fit à me, justè impedito; at in cit. c. *sicut*, volens implere solum eo casu liberatur, *quo per alterum stat, non fieri matrimonium*; ergo.

302. Caterùm, spectato rigore juris, videtur dicendum, paratum, die finiendæ obligationi præfixo, implere Sponsalia, liberari altero non implente etiam ob moram inculpabilem, nisi aliter sit conventum. 1. quia in cit. c. *sicut*, Pontifex indefinitè liberat eum ex Sponsis, *per quem non stat in die præfixo fieri matrimonium*, quin attendat, *an mora*, propter quam ex parte alterius, non impletur, *fiat cum, vel sine culpa*. 2. Quia sive cum, sive sine alterius culpa contingat, *non celebrari nuptias in præfixo termino*, æque damnosum est alteri, nuptias differri; tum quia periculum est, ne postea reperiat commodam occasionem matrimonii; tum quia in eum finem, ne ultra careant nuptiis, restringunt intentionem expectandi; nam aliàs frustra talis terminus apponeretur; ubi enim mora culpabilis est, aliunde licet resiliere parato implere, ut constat: sic Navarr. c. 22. n. 27. Layman. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. n. 17. & alii.

303. Ad 1. rationem in contrarium, concedo in hoc casu à justè impedito non violari obligationem; sed nego jus, quod implere volenti conceditur, in c. *sicut*, in alterius culpa fundari; sic qui ideo renuntia- vit, quia conditio quædam, quæ societas erat coita, ei non præstatur, non tenetur pro socio, arg. L. 14. ff. pro socio; quia consideratur solus defectus conditionis appositæ, *non autem culpa*: at similiter in c. *sicut* consideratur sola non impletio Sponsalium, non autem culpa ejus, qui non implet. Aliud ergo est, licitum esse recessum à Sponsalibus *ob culpam* alte-

rius; aliud, præcisè *ob defectum certæ conditionis*, vel facti sub obligatione positi pro tempore peremptorio; quorum primum, in casu præsentis locum non habet; secus, postremum.

Ad 2. Resp. dictam regulam, *cum non stat*, procedere solum in casibus dispositionis merè lucrativæ, ac liberalis; quia jus tunc mentem gratuitam disponentis benignè interpretatur, ut non censeatur alterum velle privatam effectu dispositionis sub aliqua conditione, quam citra culpam suam is implere nequit; secus autem est in contractibus onerosis, in quorum numero sunt, ex communi usu, Sponsalia. Et sic intelligenda venit. reg. 45. *Imputari non debet*. Nam hæc aliud non vult, quàm quod pœna conventionalis, vel legalis, illi non debeat imputari, per quem sine sua culpa non est præstitum, quod præstari debebat. Illud porro, quod affertur ex c. *Quia diversitatem*, aliud non evincit, quàm quod legitime impedito non currat tempus, ut ex culpa privetur jure sibi quæsito; in dato autem casu justè impeditus non ex culpa, sed ex defectu conditionis constitutæ privatur matrimonio; Ergo.

Ex hoc etiam constat ad 3. Nam, quando à me non fit, quod fieri debebat, per dictas regulas hoc solum sensu dicitur, *tunc per me non stare*, quatenus *ly per me stare* supponit culpam, vel defectum conditionis ad obtinendum juris effectum, ex dispositione gratuita; non ex onerosa.

§. 12.

An Sponsalia solvantur ex causa fornicationis?

Quæstio prima est, an Sponsalia solvantur ex parte innocentis, altero Sponsorum, post contracta Sponsalia, fornicante cum alio, vel alia? Communis doctrina affirmativam tenet ex c. *Quemadmodum 25. de jurejurand.* licet Sponsalia jurata sint. Rationem dat textus, expressè loquens de casu fornicationis; quia alioquin, si hoc non obstante deberet, eam ducere, etiam si post hujusmodi juramentum publica meretrix fieret, teneretur eam ducere in Uxorem, quod est prorsus absurdum. Nam, si post contractum con-

conjugium Vir, propter fornicationem, licet potest Uxorem à sua cohabitatione dimittere: longè fortius ante conjugium celebratum propter eandem causam. Sponsus licet potest in suam cohabitationem non admittit Sponsam: quia turpius ejicitur, quam non admittitur hospes.

306. Dubitatur tamen. 1. an communis illa doctrina comprehendat etiam Sponsam, cum ipsa innocens est? nam textus in cit. c. loquitur solum de *Sponso*, fornicante Sponsa. 2. an in dato casu Sponsalia solvantur ex parte Rei? 3. an resolutio data procedat etiam in casu fornicationis violentæ, præsertim Sponsæ? 4. an etiam per fornicationem Viri omnino invitum? 5. an idem liceat propter commissam fornicationem ante contracta Sponsalia? 6. quid dicendum, si ambo fornicati sint, cum aliis?

307. Ad 1. Resp. etiam liberari Sponsam innocentem, fornicante Sponso; sic Layman. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. à n. 10. & alii. Nam si *Marius* per suum adulterium justam causam præbet innocenti ad divertendum à thoro, & adulterium dimitendi à cohabitatione sua, *Sponsus* etiam per suam fornicationem innocenti justam causam præbet resiliendi à Sponsalibus, seu (ut in citato cap. textus loquitur) non admittendi in cohabitationem suam. Nam honestæ mulieri non parum dedecorosum est fornicario nubere; præsertim, cum justè metuere possit, minus pudicum, & fidelem fore talem Virum, etiam in matrimonio.

308. Ad 2. Resp. non liberari in dato casu Reum, seu nocentem; quia textus in c. *Quemadmodum*, statuens dissolutionem Sponsalium, duntaxat respicit favorem innocentis, non Rei; ne ex iniquitate sua lucrum habeat; & innocens, alterius culpâ, jure sibi quæsito, privetur, ita Sanchez. l. 1. hic D. 55. n. 6. aliàs delictum proprium immunitatem præstaret fornicanti, contra c. 2. de *translat. Prælat.* & quod in favorem innocentis introductum est, in ejus damnum redundaret, contra L. *Quod favore. C. de Legib.*

309. Ad 3. censet Armilla V. *Sponsalia*, n. 12. & Tabiena eod. q. 9. n. 10. Sponsum non liberari in casu, quo Sponsa vi, & sine omni sua culpa, oppressa est: sed contrarium lon-

gè probabilius est, cujus ratio sumitur ex notabili mutatione, propter quam illa est notabiliter vilior, & eam ducenti notabiliter probrosam, quod homines communiter judicent, non fuisse omnino invitam; & regulariter horreant talis personæ conjugium, præsertim cum periculo alienam prolem alendi, pro sua. Sic Sylvester V. *Sponsalia* q. 10. casu 7. cum communi. Nec obstat, si dicas: si Sponsa (vi præcisâ seu absolutâ) cognita sit ab alio, quam à Sponso, culpâ vacat, nec fidem frangit, nec suspecta redditur in futurum; nec talis culpa, etiam conjugatis, dat jus oppressam dimittendi à thoro, & cohabitatione suâ; ergo in dato casu non habet Sponsus jus resiliendi, cum solis his rationibus innitatur textus in c. *Quemadmodum*. Resp. in dicto cap. non afferri solas rationes in objectione propositas; sed etiam illam, *si notabilis mutatio supervenerit, aut quidquam turpius ei acciderit*, cum tale quid eveniens, quamvis contractum non dirimat, impediatur tamen seu absterreat à contrahendo. Ex quo patet disparitas à matrimonio desumpta ad vera Sponsalia de futuro.

Ad 4. affirmativam sequitur gloss. in c. 310. sic quippe. 27. q. 2. sed contrarium tenet communis cum Sanchez cit. n. 8. cujus ratio est, quia Vir culpâ vacat; nec in tali casu femina incurrit aliquam notam, vel damnum aliud. Cæterum, si casus evenire possit, quod Vir per vim præcisam coactus feminam cognoscat, (de quo dubitat Toletus l. 5. *summe* c. 10.) verum esse judico, Sponsæ fornicationem, vi præcisâ extortam, ex pluribus capitibus Sponso magis horrore esse posse, quam è contra; quia tamen etiam mulieri honestæ multa gravia post eum casum accidere possunt, (ludibrium vulgi, quod nubat tali; cum non ita facile constare possit, Virum per vim, & omnino involuntariè inductum esse; deinde periculum vitiatum corporis ex concubitu Sponsi cum muliere, pro tali casu vix honesta, & corporis innoxii) ideo videtur, si mulier reniteretur, in tali casu non esse compellendam ad Sponsalia implenda.

Ad 5. videtur respondendum negativè ex c. *Quemadmodum*, ibi: *si quis juravit, se ducturum aliquam in Uxorem, non potest ei fornicationem opponere præcedentem.*

tem, sed subsequentem, ut eam non ducat in uxorem. Sed hoc intelligendum est de fornicatione precedente, non ignorata, ut rectè notat Barbosa in cit. c. n. 8. si enim contrahenti prius cognita fuit, contrahendo cum fornicario, censetur ejus mores approbare. Sic apud eundem Henriquez in summa l. 11. c. 14. n. 7. Sanchez l. 1. hic D. 63. n. 3. Quare rectius respondetur affirmativè, primò; si Sponsus prius ignoravit, Sponsam fuisse corruptam. Nam feminam corruptam ducere, regulariter est Viro ignominiosum. Secundò etiam, si Sponsa prius ignoravit, Sponsum sæpius esse fornicatum (sic enim est periculum ejusdem viti in matrimonio) vel si ex fornicatione haberet prolem. Nam ob hoc difficilius redditur matrimonium; sic Castropalaus de sponsal. D. 1. p. 29. n. 8.

312. Ad 6. respondet Paludanus in 4. dist. 27. p. 1. a. 3. n. 17. tali casu fieri compensationem delictorum, consequenter neutri resiliere concedi: sed P. Sanchez cit. l. hic D. 55. n. 9. negat, fieri compensationem delictorum, quòd fornicatio turpior sit in femina, quàm in Viro; consequenter detrimentum Viri gravius, quàm è contra. Hinc concedit in simili casu, Viro, non autem feminae, resiliere dari. Verùm, cum ad solvenda Sponsalia de futuro, sufficiat minor causa, quàm ad solvendum matrimonium quoad thorum, ut testatur ipse Sanchez. cit. n. 9. in fine: hoc autem solvatur fornicatione Sponsi; ut constat ex c. Quemadmodum cit. quòd utitur hoc argumento, dum innocenti concedit jus divertendi à Sponsalibus propter alterius fornicationem, sufficiet quoque fornicatio Sponsi, ut licitè à Sponsalibus resiliat Sponsa.

313. Quæstio altera est, an, si quis Sponsorum deprehendat, resciat, alterum cum alio, vel aliis, turpiter agere, admittendo tactus, vel oscula impudica, innocenti liceat à Sponsalibus recedere? aliqui affirmant, si hæc admittat Sponsa; non autem, si Sponsus: sic Basil. Pontius l. 17. c. 17. n. 3. & alii; quorum doctrinam etiam tenet Layman. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. sicut tamen, ut etiam procedat in Viro, quando ejusmodi actus turpes sunt frequentes; quòd tunc notent in eo animum, etiam in matrimonio; in alias iri propensum. Et ideo probabilius est,

etiam Sponsa concedi jus resiliendi, cum in Sponso eos actus deprehendit. Nam hi actus in illo denotant non tantum animum levem, sed etiam licentiosum, ac impudicum, cum periculo minoris in Sponsam amoris etiam contracto matrimonio, quod utriusque sufficit causa, ac honestæ feminae, ut justè mutet animum suum; sic Castropalaus. cit. p. 26. n. 7.

Quæstio. 3. est, an uno Sponsorum in hæresin lapsò, innocenti liceat resiliere? 314. Communis doctorum affirmat cum P. Sanchez cit. n. 3. quòd tamen Castropalaus cit. n. 11. vult esse intelligendum, quando hæretici cohabitatio innocenti foret periculosa; vel ubi talis lapsus infamem reddidit. Verùm communis doctrina, sine his limitationibus, verior est; cum lapsus in hæresin, post Sponsalia contracta, sit valde gravis. Cum ergo animus multò præstantior sit corpore; hujus autem notabilis mutatio, & deformitas superveniens, præstet justam causam alteri, ut licitè recedat à Sponsalibus ex cit. c. Quemadmodum 25. de jurejurand. illa validiorem præstabit innocenti causam Sponsalia dissolvendi. Textus in dicto c. sic habet: quòd, si post hujusmodi juramentum mulier fieret non solum leprosa, sed etiam paralytica, vel oculos, vel nasum amitteret, vel quicquam ei turpius eveniret; nunquid Vir teneretur eam ducere in uxorem? Profectò ductam non posset dimittere; sed nunquid, non ductam, admittere teneretur? quamvis interdum contractum non dirimat, quòd impedit contrahendum.

§. 13.

An, & quæ notabilis mutatio Sponsalibus superveniens, illis dissolvendis sufficiat?

Ex cit. c. Quemadmodum. 25. de jurejurand. constat, quando Sponsalibus de futuro supervenit notabilis factus, ea (licet jurata sint) licitè dissolvi ab altero, illam non patiente; quia promissio etiam jurata, intelligitur rebus in eodem statu permanentibus. Et ideo in præsentia materia sequens regula traditur: quancumque Sponsalibus de futuro supervenit nova causa rationalis, vel notabilis mutatio, propter quam notabiliter difficilior redditur